

Název školy: ZŠ A MŠ ÚDOLÍ DESNÉ, DRUŽSTEVNÍ 125, RAPOTÍN

Název projektu: Ve svazkové škole aktivně - interaktivně

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3465

Autor: Iva Kvapilíková

Tematický okruh: Dějiny výtvarného umění

Název: VY_32_INOVACE_16_VV

Vytvořeno: říjen 2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace:

Tato prezentace seznamuje žáky s počátky výroby šperků v dějinách vývoje lidstva.

Přináší informace o starých talismanech a amuletech, o šperkařství ve starém Egyptě, Řecku a Římě.

Na fotografiích několika šperků typických pro uvedená období mohou žáci sledovat proměny a vývoj tohoto oboru umělecké činnosti.

Prezentace je motivačním východiskem pro další práci v hodinách výtvarné výchovy na 1. stupni ZŠ.

Historie šperkařství I.

Počátky výroby šperků spadají do nejstarších dob vývoje lidstva. Už v době kamenné se lidé zdobili jednoduchými šperky z přírodních materiálů- mušlí, šnečích ulit, zvířecích zubů, rybích obratlů a perel, z kostí, kamenů, z jantaru a třeba i z mamutích klů. Nejstarší nalezené ozdoby z mušlí jsou staré 100 000 let.

Šperky měly jednak svého nositele zdobit a také plnily praktický úkol, sloužily například ke spínání oděvů. Často měly magickou úlohu - chránily před zlou mocí a přinášely štěstí.

Postupem času začaly přinášet i informaci o postavení, bohatství a moci svého nositele.

Mnohdy byly mrtvým přidávány na jejich poslední cestě do hrobu, aby je provázely i na onom světě.

Amulety a talismany

Keltové používali jako amulety kameny, paroží, jantar, zuby zvířat, sklo i železo. Často měly tvar zvířat, postav nebo prstenů.

Amulety používali i staří **Slované**. Jejich amulety měly tvary bohů a zvířat - koní, ryb a hadů. Oblíbené byly kříže, kola, pentagramy a další.

Egypt'any po smrti doprovázely amulety na jejich další cestě. Nejznámějším motivem byl brouk skarabeus, Horovo oko nebo Nilský kříž.

V **antice** amulety nosily hlavně nižší společenské vrstvy. Oblíbené byly kameny s magickými symboly a nápisy, v Řecku také motiv želvy, symbolu plodnosti.

Křesťanská církev se k amuletům stavěla odmítavě, jako k projevu pohanství. Později je začala sama využívat. Lidé u sebe nosili obrázky svatých a ve škapulířích (malých pytlíčcích) drobné posvěcené předměty. Oblíbený byl motiv beránka, který měl nositele chránit před bleskem, ohněm a utonutím .

Šperky ve starém Egyptě

Vyráběly se hlavně ze zlata a symbolizovaly moc a hodnost.

Provázely své nositele i na onen svět.

Egyptané měli ve velké oblibě barevné sklo a imitace drahokamů, dávali jim přednost před pravými drahými kameny.

Šperky se vyráběly v dílnách, které byly součástí paláců nebo chrámů.

Oblíbené bylo nošení korálek, které byly ze zlata, keramiky nebo kamenů a měly kulatý, diskovitý, oválný nebo vřetenovitý tvar.

Nosily se v několika řadách a byla přísně dodržována pravidelnost ve střídání tvarů i barev.

15

Šperky ve starém Řecku

Oproti jiným kulturám nebylo šperkařství v Řecku zpočátku kvůli omezenému používání zlata příliš rozšířeno.

Šperky byly poměrně jednoduché.

Prvotní válečné motivy a motivy zvířat postupně nahrazovaly lidské postavy, hlavně hrdinové, dívčí postavy a postavy z bájí. Šlo spíše o maličké sošky než o šperky. Do zlata byly zasazovány perly, ametyst, smaragdy a acháty.

Za vlády Alexandra Velikého došlo k velkému rozvoji řeckého šperkařství. Šperkaři pracovali dvěma způsoby. Šperky buď odlévali nebo tepali z kovových plátů. Tepání bylo mnohem častější. Motivы se na šperky buď razily nebo byly vyrývány.

Oblíbené v této době byly náhrdelníky ze zlatých kousků, naušnice a přívěsky. Populární byly náramky ve tvaru hada. Řekové vyráběli první kameje.

Šperkařství ve starém Římě

Římané měli výrobu šperků na velmi vysoké úrovni.

K výrobě používali různé materiály - zlato, bronz, kosti, perly, skleněné kuličky, později topazy, smaragdy, rubíny a safíry.

Oblíbeným motivem byla dvojitá spirála, geometrické a rostlinné motivy, půlměsíc, kolo se čtyřmi loukotěmi.

I obyčejní lidé nosili prsteny, bohatí je používali i k pečetění listin. Vyráběly se přívěsky, které bylo možné plnit parfém.

U náušnic se hojně používaly přívěsky - řetízky s kuličkami nebo čtverečkovými ozdobami a množstvím zlatých oček a řetízků.

Nejtypičtějším šperkem byla brož, která se používala na sepnutí několika látek nebo kusů oděvů.

Začaly se využívat nové techniky zdobení šperků:

opus interassile - povrch rovného nebo ohnutého plechu byl zdoben drobnými děrovanými motivy

niello - metoda smaltování, která se používala hlavně u prstenů a broží.

Zdroje obrázků:

a) Fotoarchiv autorky

b) Internetové zdroje:

SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CdM,_intaglio_di_giulia,_figlia_di_tito,_seconda_met%C3%A0_del_I_secolo_dc.,_acquamarina_firmata_da_Evodoss,_montatura_carolingia_\(IX_sec.\)_con_9_zaffiri_e_6_perle.JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CdM,_intaglio_di_giulia,_figlia_di_tito,_seconda_met%C3%A0_del_I_secolo_dc.,_acquamarina_firmata_da_Evodoss,_montatura_carolingia_(IX_sec.)_con_9_zaffiri_e_6_perle.JPG)

VASSIL. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Boucles_d%27oreilles_mus%C3%A9e_de_Laon_70908_1.jpg

VASSIL. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Collier_Sissy_Mus%C3%A9e_de_Laon_70908.jpg

BLANCHARD, Guillaume. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Egypte_louvre_091_aigle.jpg

NGUYEN, Marie-Lan. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Earrings_amphorae_BM_2331.jpg

ARNAY, Jesús Ángel García. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:F%C3%ADbula_de_omega.jpg

SANDSTEIN. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:KHM_Wien_32.482_-_Valens_medal,_375-78_AD.jpg

SAINT-POL, Bibi. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ring_Gladiator_Cdm_Paris_Chab.1876.jpg

DADEROT. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Broad_collar,_Amarna,_Egypt,_New_Kingdom,_c._1370_BC,_faience_-_Royal_Ontario_Museum_-_DSC09749.JPG

SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arte_ellenistica,_alessandro_I_bala,_sardonice,_150_ac._ca..JPG

SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arte_ellenistica_\(alessandria\),_ritratto_di_principe_tolemaico,_in_onice,_II_sec._ac.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arte_ellenistica_(alessandria),_ritratto_di_principe_tolemaico,_in_onice,_II_sec._ac.jpg)

MEYER,, Guenther. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arte_ellenistica_\(alessandria\),_ritratto_di_principe_tolemaico,_in_onice,_II_sec._ac.jp](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arte_ellenistica_(alessandria),_ritratto_di_principe_tolemaico,_in_onice,_II_sec._ac.jp)

BODSWORTH, Jon. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tutankhamun_pendant_with_Wadjet.jpg?uselang=cs

HANAY. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Beads_and_amulets_from_Tell_Abu_Hawam_\(2\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Beads_and_amulets_from_Tell_Abu_Hawam_(2).jpg)

COYAU. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sheep_shaped_amulet_01.jpg

SCHÜTZE, Einsamer. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Amanishakheto_Jewellery_01.jpg

BODSWORTH, Jon. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nefereruptah_necklace.jpg